

IMAS 09.30

Tái bản lần thứ 2:
Ngày 01 tháng 10 năm 2008
Sửa đổi ngày 5 tháng 10 năm 2014

Xử lý vật nổ

Bản dịch do các thành viên của Nhóm Công tác Hành động bom mìn tại Việt Nam (trước đây là nhóm Công tác về bom mìn) phối hợp thực hiện. Bản dịch được thực hiện bởi nhiều tổ chức và được các tổ chức khác hiệu đính. Nhóm Công tác Hành động Bom mìn gồm có: Catholic Relief Services, GICHD, International Center, Mines Advisory Group, Norwegian People's Aid, Peace Trees Vietnam, UNDP. Bản dịch được thẩm định lần cuối vào tháng 8 năm 2022.

Giám đốc
Cơ quan Hành động bom mìn Liên Hợp Quốc (UNMAS)
1 United Nations Plaza
DC1-0623A
New York, NY 10017
Hoa Kỳ

Email: mineaction@un.org
Điện thoại: (1 212) 963 1234
Fax: (1 212) 963 2498
Website: www.mineactionstandards.org

Cảnh báo

Tài liệu này có hiệu lực từ ngày hiển thị trên trang bìa. Vì Tiêu chuẩn Hành động Bom mìn Quốc tế (IMAS) phải được xem xét và sửa đổi thường xuyên, người dùng nên tham khảo trang web của dự án IMAS để xác minh tình trạng văn bản tại địa chỉ (<http://www.mineactionstandards.org/>, hoặc thông qua trang web của CQHĐBM Liên Hợp Quốc tại www.mineaction.org).

Thông báo bản quyền

Tiêu chuẩn Hành động Bom mìn Quốc tế (IMAS) là tài liệu của Liên Hợp Quốc và được bảo vệ bản quyền bởi Liên Hợp Quốc. Tài liệu này và bất kỳ trích xuất nào từ tài liệu chỉ được phép sao chép, lưu trữ hoặc truyền đi dưới bất kỳ phương thức và hình thức nào, hoặc cho bất kỳ mục đích nào khác với sự cho phép trước bằng văn bản của CQHĐBM Liên Hợp Quốc, cơ quan quản lý thay mặt cho Liên Hợp Quốc.

Tài liệu này không được phép sử dụng cho mục đích thương mại..

Giám đốc
Cơ quan Hành động mìn Liên Hợp Quốc (UNMAS)
380 Đại lộ Madison, M11023
New York, NY 10017
Hoa Kỳ

E-mail: mineaction@un.org
Điện thoại: +1 (212) 963 6091
Fax +1 (212) 963 2498

Nội dung

Nội dung	iii
Lời tựa	iv
Giới thiệu	v
Xử lý vật nổ	1
1. Phạm vi	1
2. Tài liệu tham khảo	1
3. Thuật ngữ, định nghĩa và các từ viết tắt	1
4. Các quy trình và hoạt động xử lý vật nổ (EOD)	2
4.1. Nguyên tắc chung	2
4.2. Chuyên môn	2
4.3. Chứng nhận	3
4.4. Chất lượng và kiểm chứng trình độ chuyên môn	3
4.5. Quy trình vô hiệu hóa và tháo gỡ vũ khí	4
4.6. Quy trình hủy nổ	4
4.7. Bãi hủy nổ	4
4.8. Vận chuyển, xử lý và lưu trữ mìn và vật nổ	5
5. Trách nhiệm	5
5.1. Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (NMAA)	5
5.2. Tổ chức rà phá bom mìn	5
5.3. Tổ chức đào tạo Xử lý vật nổ	6
Phụ lục A Tài liệu quy phạm tham khảo	7
Hồ sơ ghi chép sửa đổi	8

Lời tựa

Tiêu chuẩn quốc tế cho các chương trình rà phá bom mìn nhân đạo được các nhóm công tác bom mìn đề xuất lần đầu tiên tại Hội thảo kỹ thuật quốc tế ở Đan Mạch vào tháng 7/1996. Các tiêu chí được quy định đối với tất cả các lĩnh vực của hoạt động rà phá bom mìn, các tiêu chuẩn được đề xuất và khái niệm toàn cầu mới về “rà phá/dò tìm xử lý” được thông qua. Cuối năm 1996, các nguyên tắc được đề xuất trong Hội thảo ở Đan Mạch đã được nhóm công tác bom mìn do Liên Hợp Quốc đứng đầu phát triển thành Tiêu chuẩn quốc tế về hoạt động rà phá bom mìn nhân đạo. Ấn bản đầu tiên do Cơ quan Hành động Bom mìn Liên Hợp Quốc (CQHĐBM Liên Hợp Quốc) phát hành tháng 3/1997.

Từ đó tới nay, phạm vi của các tiêu chuẩn ban đầu này từ đã được mở rộng nhằm bao gồm các hợp phần khác của lĩnh vực hành động bom mìn và để phản ánh các thay đổi về các quy trình, thông lệ và quy tắc hoạt động. Các tiêu chuẩn được xây dựng lại và đổi tên thành Tiêu chuẩn hành động bom mìn quốc tế (IMAS) với phiên bản đầu tiên được ban hành vào tháng 10 năm 2001.

Liên Hợp Quốc chịu trách nhiệm chung trong việc tăng cường và khuyến khích việc quản lý hiệu quả các chương trình hành động bom mìn, bao gồm cả việc xây dựng và duy trì bộ tiêu chuẩn. Như vậy, CQHĐBM Liên Hợp Quốc, là cơ quan của Liên Hợp Quốc chịu trách nhiệm xây dựng và duy trì IMAS. IMAS được xuất bản với sự hỗ trợ của Trung tâm rà phá bom mìn nhân đạo Quốc tế Geneva (GICHD).

Công tác soạn thảo, rà soát và sửa đổi IMAS được thực hiện bởi các Ủy ban kỹ thuật, với sự hỗ trợ của các tổ chức quốc tế, các tổ chức chính phủ và phi chính phủ. Phiên bản mới nhất của mỗi tiêu chuẩn, cùng với thông tin về công việc của Ủy ban kỹ thuật được đăng tải trên website <http://www.mineactionstandards.org/>. IMAS được xem xét ít nhất ba năm một lần để phản ánh các quy chuẩn và kinh nghiệm mới được phát triển trong lĩnh vực HĐBM và đồng thời bổ sung những thay đổi này trong các quy định và yêu cầu quốc tế.

Giới thiệu

Hoạt động Xử lý vật nổ (EOD) liên quan đến việc xử lý các vật nổ (EO), bao gồm mìn và các vật nổ còn sót lại sau chiến tranh (ERW).

Trên thực tế, các hoạt động Xử lý vật nổ bao gồm xử lý tất cả các vật nổ, trong đó trọng tâm chính là xử lý các vật nổ còn sót lại sau chiến tranh (ERW). Phần lớn ERW được tìm thấy trong các hoạt động rà phá bom mìn là các vật nổ chưa nổ (UXO) kích thước nhỏ, chẳng hạn như bom chùm, lựu đạn và đạn súng cối. Tuy nhiên, vật nổ còn sót lại sau chiến tranh cũng có thể bao gồm cả những vật thể lớn hơn như đạn pháo, tên lửa điều khiển, bom thả từ máy bay, kho vật nổ vứt bỏ lại (AXO), các khu vực có kho đạn được sau vụ nổ hay các thiết bị nổ tự chế. Sự đa dạng về kích thước và độ phức tạp của các vật nổ còn sót lại sau chiến tranh đòi hỏi phải đặc biệt chú ý đến việc quản lý Hoạt động xử lý vật nổ (EOD) và các tiêu chuẩn cần thiết để đối phó với các **thiết bị nổ** khác nhau.

Mục đích của tiêu chuẩn này là cung cấp đặc điểm và hướng dẫn kỹ thuật cho việc quản lý hoạt động Xử lý vật nổ (EOD) như một phần của hành động bom mìn. Tiêu chuẩn này bao gồm các nguyên tắc chung và trách nhiệm quản lý hoạt động Xử lý vật nổ (EOD). Tài liệu này không cung cấp hướng dẫn kỹ thuật cụ thể để xử lý các vật nổ cụ thể.

Xử lý vật nổ

1. Phạm vi

Tiêu chuẩn này cung cấp các đặc điểm và hướng dẫn cho việc tiến hành an toàn các hoạt động Xử lý vật nổ (EOD) như là một phần của chương trình hành động bom mìn và áp dụng cho việc xử lý mìn và các vật nổ còn sót lại sau chiến tranh (ERW), bao gồm cả các loại đạn dược thứ cấp (bom đạn con) chưa nổ. Việc giải quyết các yêu cầu về chất lượng và an toàn tại hiện trường rà phá bom mìn vật nổ để giải phóng mặt bằng được đề cập trong các tiêu chuẩn IMAS khác.

Tiêu chuẩn này không áp dụng cho việc xử lý vũ khí hạt nhân hoặc sinh học. Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (CQHĐBM Quốc gia) sẽ cần phải có tư vấn từ chuyên gia về loại vũ khí và đạn dược đó và việc phá hủy chúng nếu cần. Tiêu chuẩn này cũng hướng tới việc bao gồm cả hoạt động xử lý các loại đạn dược với thành phần gây độc hoặc gây ung thư cao, gồm một số loại mìn (như PFM1) thuộc loại này.

2. Tài liệu tham khảo

Danh mục các tài liệu quy phạm tham khảo được liệt kê tại Phụ lục A. Tài liệu quy phạm tham khảo là tài liệu quan trọng tham khảo để đưa vào tiêu chuẩn này và cấu thành một phần các điều khoản của tiêu chuẩn.

Các phiên bản trước của tài liệu này đã đề cập đến CWA 15464: 2005 - *Hành động bom mìn nhân đạo - Tiêu chuẩn năng lực EOD (5 phần)*. Các tiêu chuẩn được đề cập đến Cấp 1, 2 và 3 hiện đã được đưa vào Giao thức Kiểm tra và Đánh giá (T&EP 09.30/01/2014) và được tích hợp với các tiêu chuẩn năng lực Cấp 3+, bao gồm các khả năng của chuyên gia.

Để biết các yêu cầu về giải phóng mặt bằng, hãy xem IMAS 09.10, để giải phóng mặt bằng khu vực chiến sự (BAC), xem IMAS 09.11, để giải phóng vụ nổ khu vực lưu trữ đạn dược, xem IMAS 09.12 và để rà phá an toàn tại nơi làm việc, hãy xem IMAS 10.20.

Một số ghi chú kỹ thuật cho hành động bom mìn (TNMA) cung cấp các hướng dẫn cụ thể về các mối nguy vật nổ (EO) cụ thể. Xem tài liệu tham khảo thông tin trong Phụ lục A để biết TNMA liên quan.

3. Thuật ngữ, định nghĩa và các từ viết tắt

Danh mục đầy đủ tất cả các thuật ngữ và định nghĩa được sử dụng trong bộ tiêu chuẩn IMAS được đề cập trong IMAS 04.10.

Danh mục đầy đủ tất cả các thuật ngữ và định nghĩa sử dụng trong bộ tiêu chuẩn IMAS được đề cập trong IMAS 04.10.

Trong bộ tiêu chuẩn IMAS, các từ ngữ “phải”, “nên” và “có thể” được sử dụng để chỉ mức độ tuân thủ dự kiến. Cách dùng từ này là phù hợp với ngôn ngữ được sử dụng trong các tiêu chuẩn và hướng dẫn ISO.

Note: ‘**Phải**’ được sử dụng để chỉ ra các yêu cầu, phương pháp hoặc thông số kỹ thuật sẽ được áp dụng để phù hợp với tiêu chuẩn.

Note: ‘**Nên/Cần**’ được sử dụng để chỉ ra các yêu cầu, phương pháp hoặc thông số kỹ thuật được ưu tiên sử dụng.

Note: ‘**Có thể**’ được sử dụng để chỉ ra một phương pháp hoặc quá trình hành động có thể thực hiện

Thuật ngữ “Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (CQHĐBM Quốc gia)” đề cập đến cơ quan chính phủ, thường là ủy ban liên bộ tại một quốc gia bị ảnh hưởng bởi Vật nổ, chịu trách nhiệm về quy định, quản lý và điều phối hành động bom mìn.

Lưu ý: Trong trường hợp không có CQHĐBM Quốc gia, có thể là cần thiết và phù hợp khi LHQ hoặc một cơ quan quốc tế được công nhận khác đảm nhận một số hoặc tất cả các trách nhiệm và thực hiện một số hoặc tất cả các chức năng của TTHĐBM hoặc, ít thường xuyên hơn, là CQHĐBM Quốc gia.

Thuật ngữ ‘**Tổ chức rà phá bom mìn**’ đề cập đến bất kỳ tổ chức nào (chính phủ, tổ chức phi chính phủ, quân đội hoặc tổ chức thương mại) chịu trách nhiệm thực hiện các dự án hoặc nhiệm vụ rà phá bom mìn. Các tổ chức rà phá bom mìn có thể là một nhà thầu chính, nhà thầu phụ, đơn vị tư vấn hoặc đại lý.

Thuật ngữ “Vật nổ (EO)” dùng để chỉ ‘tất cả các loại vũ khí đạn dược có chứa chất nổ, phân hạch hạt nhân hoặc vật liệu tổng hợp và các tác nhân sinh học và hóa học. Vật nổ bao gồm bom và đầu đạn; tên lửa hành trình và tên lửa đạn đạo; pháo, súng cối, tên lửa và vũ khí đạn dược nhỏ; tất cả các loại mìn, ngư lôi và thủy lôi; pháo sáng; bom chùm và bom điều khiển; ống liều phóng và nhiên liệu đẩy; thiết bị nổ điện; thiết bị nổ bí mật và tự chế; và tất cả các vật phẩm hoặc linh kiện tương tự hoặc có liên quan có thể nổ trong tự nhiên’¹.

Thuật ngữ “Vật nổ sót lại sau chiến tranh (ERW)” đề cập đến những vật nổ chưa nổ (UXO) và vật nổ bị bỏ lại (AXO), không bao gồm mìn.

4. Các quy trình và hoạt động xử lý vật nổ (EOD)

4.1. Nguyên tắc chung

Các hoạt động xử lý vật nổ (EOD) bao gồm việc phát hiện, xác định, đánh giá hiện trường, vô hiệu hóa, thu hồi và xử lý vật nổ. Hoạt động xử lý vật nổ có thể được thực hiện như một phần của các hoạt động rà phá bom mìn thông thường sau khi phát hiện ra vật nổ còn sót lại sau chiến tranh (ERW). Các hoạt động xử lý vật nổ cũng có thể được thực hiện để xử lý ERW được phát hiện bên ngoài các khu vực nguy hiểm. Hoạt động xử lý vật nổ có thể liên quan đến một vật nổ, hoặc một cơ sở vật nổ còn sót lại sau chiến tranh (ERW) tại các vị trí cụ thể như vị trí súng cối hoặc pháo. Hoạt động xử lý vật nổ cũng có thể liên quan đến kho dự trữ đạn dược, vật nổ bị vứt bỏ lại (AXO) trong hầm hoặc **địa điểm chứa đạn dược**. Tuy nhiên, tiêu chuẩn này không đề cập đến việc phá hủy các kho dự trữ mìn sát thương theo Công ước cấm mìn sát thương (APMBC)². Xem IMAS 11.10 *Hướng dẫn tiêu hủy kho dự trữ mìn sát thương*.

Việc quản lý hiệu quả các chương trình rà phá bom mìn bao gồm thiết lập và duy trì khả năng thực hiện hoạt động xử lý vật nổ một cách an toàn và hiệu quả khi cần thiết. Điều này liên quan đến đánh giá rủi ro chính thức về các mối nguy hiểm của vật nổ và khả năng triển khai hoạt động xử lý an toàn và hiệu quả. Khả năng này bao gồm việc chuẩn bị các quy trình thích hợp để vô hiệu hóa, sử dụng các nhân viên rà phá và xử lý vật nổ được đào tạo và có trình độ, sử dụng các thiết bị, nguyên vật liệu và vật tư một cách hiệu quả và an toàn. Nếu một chương trình được xác định là không có nhiều nhu cầu tổ chức một lực lượng xử lý vật nổ hoàn thiện; thì trong những trường hợp như vậy, CQHĐBM Quốc gia sẽ thiết lập và cung cấp các hoạt động xử lý vật nổ phù hợp.

Việc phát triển năng lực xử lý vật nổ an toàn và hiệu quả có thể đòi hỏi thiết lập các cấp độ chuyên môn khác nhau để đáp ứng với các yêu cầu hoạt động khác nhau. Theo nguyên tắc chung, các đơn vị hoạt động chỉ nên giải quyết những mục và tình huống mà họ đã được đào tạo và ủy quyền. Tất cả các trường hợp khác nên được chuyển đến chuyên gia có trình độ chuyên môn cao hơn.

4.2. Chuyên môn

Xử lý vật nổ có thể được thực hiện ở nhiều cấp độ - từ việc vô hiệu hóa bom kích thước lớn và tên lửa đến phá hủy lựu đạn và bom đạn con. Trình độ chuyên môn nhằm xử lý vật nổ phải phù hợp với mối nguy hiểm và chủng loại đạn dược được tìm thấy. Chuyên môn của tất cả các đơn vị xử lý vật nổ phải đáp ứng các yêu cầu và quy định của CQHĐBM Quốc gia, hoặc cơ quan thừa ủy quyền, là những cơ quan có thể đưa ra yêu cầu chứng minh về năng lực bên cạnh trình độ chuyên môn. Năng lực chi tiết và danh mục hoạt động được liệt kê tại T&EP 09.30/01/2014:

a) Trình độ chuyên môn xử lý vật nổ cấp độ 1 cho phép người được đào tạo xác định vị trí, **bộc lộ** và phá hủy tại chỗ từng vật nổ đơn lẻ và cụ thể mà cá nhân đã được huấn luyện; do đó, nhân viên xử lý vật nổ Cấp độ 1 có thể được cấp phép để chỉ phá hủy một số vật nổ cụ thể.

¹Ấn phẩm hành chính đồng minh (AAP) 6, phiên bản 2013.

²Công ước về việc cấm sử dụng, tàng trữ, sản xuất và chuyển giao các loại thuốc chống nhân viên và về việc phá hủy chúng.

b) Ngoài các kỹ năng của trình độ chuyên môn xử lý vật nổ Cấp độ 1 trình độ chuyên môn xử lý vật nổ Cấp độ 2 cho phép nhân viên đạt được trình độ chuyên môn này xác định khi nào an toàn để di chuyển và vận chuyển đạn dược và để tiến hành xử lý đồng thời nhiều loại vật nổ bằng cách sử dụng mạch nổ thẳng hoặc mạch nổ vòng. Trình độ chuyên môn này chỉ áp dụng cho một số loại mìn và vật nổ cụ thể mà cá nhân đã được đào tạo;

c) Ngoài các kỹ năng của trình độ xử lý vật nổ Cấp độ 1 và 2 trình độ xử lý vật nổ Cấp độ 3 cho phép nhân viên đạt được trình độ chuyên môn này thực hiện các quy trình vô hiệu hóa vật nổ và hủy nổ một số loại vật nổ cụ thể mà cá nhân sử dụng đã được đào tạo; và

d) Ngoài các kỹ năng của trình độ xử lý vật nổ Cấp 1, 2 và 3,, bao gồm các kỹ năng được yêu cầu thường xuyên trong Hành động bom mìn, có thể có yêu cầu về các kỹ năng chuyên môn bổ sung. Trình độ chuyên môn xử lý vật nổ Cấp 3+ dành cho những người xử lý vật nổ chuyên nghiệp, những người đã được đào tạo trong các lĩnh vực cần thiết để giải quyết các mối nguy hiểm cụ thể. Năng lực cấp 3+ được liệt kê trong Quy trình kiểm tra và đánh giá T&EP 09.30/01/2014 và bao gồm:

- (1) Rà phá khu vực xe chiến đấu bọc thép (AFV).
- (2) Nguy cơ vật nổ và Uranium nghèo liên quan đến Uranium nghèo
- (3) Hệ thống vũ khí tự hành bị bỏ lại khi tên lửa đã được lắp trong bộ phóng.
- (4) Tên lửa hành trình có chứa chất đẩy nhiên liệu lỏng.
- (5) Bom đạn còn nguyên vẹn.
- (6) Xử lý thiết bị nổ tự chế
- (7) Xử lý vật nổ dưới nước.
- (8) Xử lý vật nổ hóa học

Trình độ chuyên môn xử lý vật nổ Cấp 3+ sẽ chỉ rõ việc đào tạo chuyên môn cho mỗi cá nhân, phân loại trong các năng lực cốt lõi hay năng lực chuyên môn.

Khi nhận được yêu cầu có các kỹ năng chuyên môn không được đào tạo trong trình độ Cấp 3 thì nhiệm vụ của các tổ chức ký hợp đồng là chỉ định các kỹ năng bổ sung cần thiết cho một nhiệm vụ cụ thể, và đối với các tổ chức hành động bom mìn có liên quan chứng minh rằng các nhân viên Cấp 3+ của họ được đào tạo cấp cao hơn và kinh nghiệm phù hợp với nhiệm vụ.

Một số vật nổ nằm trong phạm vi quy định của các hướng dẫn cho từng trình độ chuyên môn trên nhưng mang một mối nguy hiểm lớn hơn hoặc một nguy hiểm cụ thể. Ví dụ như các vật nổ có chứa Phốt pho trắng (WP), tên lửa hoặc yêu cầu phá hủy hàng loạt hoặc yêu cầu hậu cần phá hủy đạn dược. Cần xem xét đặc biệt cho nhu cầu đào tạo bổ sung, hoặc loại trừ cụ thể khỏi danh mục năng lực.

Trong trường hợp các vật nổ cụ thể thường xuyên được tìm thấy, có thể đào tạo cụ thể về xử lý các vật nổ này để cho phép người đang trực tiếp hoạt động xử lý chúng thay vì liên tục đưa vấn đề đến người có trình độ chuyên môn cao hơn.

Cần lưu ý rằng bom con có thể đặc biệt nguy hiểm khi xử lý và chỉ nên được xử lý bởi nhân viên có trình độ cấp độ 2 hoặc cao hơn.

4.3. Chứng nhận

Ở mọi cấp độ năng lực xử lý vật nổ, tổ chức đào tạo hoặc cơ quan chứng nhận một cá nhân, liệt kê rõ ràng trong các chứng chỉ, các nội dung huấn luyện mà cá nhân đó đã được đào tạo. Ở cấp độ cơ bản nhất, điều này có thể bao gồm các loại bom đạn cụ thể mà cá nhân đã được huấn luyện để hủy hoặc vô hiệu hóa, và đối với các cấp độ nâng cao hơn nên bao gồm các chủ đề năng lực chung được bao phủ trong khóa đào tạo.

Để bổ sung cho chứng chỉ đào tạo, các cá nhân được khuyến khích ghi lại nhật ký chuyên cần trong quá trình đào tạo của họ để chứng minh kinh nghiệm hoạt động của họ.

4.4. Chất lượng và kiểm chứng trình độ chuyên môn

Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (CQHĐBM Quốc gia) và các tổ chức hành động bom mìn nên phát triển các tiêu chuẩn thực hiện, các công cụ và quy trình đánh giá phù hợp để

đánh giá mức độ và chất lượng năng lực của các nhân viên xử lý vật nổ. Điều này có thể bao gồm các bài kiểm tra viết, bài tập thực hành, thực hiện một nhiệm vụ hoặc các thủ tục đánh giá hiệu suất trong các hoạt động xử lý vật nổ.

Quy trình kiểm tra và đánh giá tiêu chuẩn năng lực xử lý vật nổ T&EP 09.30/01/2014 cung cấp hướng dẫn về các năng lực cần thiết cho cấp độ xử lý vật nổ cấp 1, 2 3 và 3+ và được thiết kế để hỗ trợ quá trình lập kế hoạch và đánh giá sự phát triển và nâng cao năng lực của các nhân viên xử lý vật nổ. Việc sử dụng bộ tiêu chuẩn này cũng có thể giúp cải thiện việc đánh giá đào tạo và năng lực của các nhân viên liên quan đến công việc xử lý vật nổ.

4.5. Quy trình vô hiệu hóa và tháo gỡ vũ khí

Mìn và các vật nổ sót lại sau chiến tranh (ERW) nên được hủy hoặc vô hiệu hóa tại chỗ bất cứ khi nào việc di chuyển chúng là không an toàn và khi thực tế cho phép. Tuy nhiên, trước khi phá hủy vật nổ tại chỗ, cần đánh giá ảnh hưởng của ô nhiễm và thiệt hại sau đó để xác định phương pháp vô hiệu hóa/phá hủy hiệu quả nhất. Quyết định có nên di chuyển một loại mìn hoặc vật nổ cụ thể hay không, phải dựa trên đánh giá của nhân viên xử lý vật nổ có trình độ phù hợp. Vật nổ nên được đảm bảo an toàn hoặc tháo gỡ nếu có thể trước khi chuyển đến một địa điểm phù hợp để xử lý. Bất kỳ hoạt động xử lý bom mìn vật nổ nào cũng cần được phối hợp chặt chẽ với các cơ quan hữu quan để đảm bảo về nhận thức của tổ chức và cộng đồng.

Các tổ chức rà phá bom mìn, với khả năng xử lý bom mìn vật nổ hoàn thiện, sẽ chuẩn bị Quy trình hoạt động tiêu chuẩn (SOP) cho các quá trình vô hiệu hóa và tháo gỡ phù hợp với các mối nguy hiểm về mìn và vật nổ có thể gặp phải và phù hợp với thông lệ xử lý bom mìn vật nổ quốc tế được chấp nhận.

Nếu một tổ chức rà phá bom mìn không có khả năng xử lý vật nổ phù hợp hoặc có thể ký hợp đồng phụ với một cá nhân hoặc tổ chức đủ năng lực, họ sẽ đánh dấu, nhận diện và báo cáo vị trí của mìn và vật nổ cho cơ quan hành động bom mìn quốc gia (CQHĐBM Quốc gia). Sau đó, trách nhiệm của CQHĐBM Quốc gia là cung cấp phản hồi về xử lý bom mìn vật nổ phù hợp.

Các quy trình vô hiệu hóa và tháo gỡ là không cần thiết đối với một và hoặc một số lượng lớn vật nổ bị vứt bỏ lại (AXO) vì theo định nghĩa, chúng đã không được kích hoạt hoặc đã không phát nổ. Tuy nhiên, cần lưu ý rằng vật nổ bị vứt bỏ lại có thể đã bị ảnh hưởng bởi sự thay đổi nhiệt độ và khí hậu khắc nghiệt trong một thời gian dài, dẫn đến mức độ ổn định của vật liệu đã bị suy giảm.

4.6. Quy trình hủy nổ

Các tổ chức rà phá bom mìn sẽ chuẩn bị các quy trình hoạt động tiêu chuẩn (SOP) nhằm phá hủy vật nổ hiệu quả và an toàn phù hợp với môi trường hoạt động. Các quy trình hoạt động tiêu chuẩn này bao gồm việc phá hủy mìn và vật nổ tại chỗ, hoặc thu hồi và phá hủy riêng lẻ. Hoạt động xử lý vật nổ nên được thực hiện sao cho hạn chế tối thiểu mọi tác động đến môi trường. Việc lập kế hoạch và tiêu hủy vật nổ bị bỏ lại số lượng lớn nên được thực hiện bởi các nhân viên xử lý vật nổ được đào tạo phù hợp. Cần chú ý đặc biệt để đảm bảo ngăn chặn các vụ nổ, gây chấn động mặt đất và các hiệu ứng văng mảnh do hủy nổ mìn và vật nổ. Các địa điểm được chọn để hủy nổ hàng loạt sẽ được đặt cách xa khu vực đông dân cư để không có rủi ro. IMAS 10.20 cung cấp hướng dẫn về khoảng cách an toàn từ vị trí thực hiện công việc rà phá. IMAS 09.12 cung cấp hướng dẫn về xử lý dọn dẹp các vụ nổ kho lưu trữ đạn dược. IMAS 10.70 cung cấp các hướng dẫn về các biện pháp hạn chế tối thiểu ảnh hưởng đến môi trường trong các hoạt động rà phá bom mìn.

4.7. Bãi hủy nổ

Bãi hủy nổ là một khu vực được phép thực hiện phá hủy mìn và vật nổ được tìm thấy trong các hoạt động rà phá bom mìn. Trong trường hợp yêu cầu cả hai khu vực phá hủy và bãi hủy đốt, chúng có thể được cùng đặt trên một bãi hủy nổ. Các vị trí xử lý phải được bố trí để đảm bảo rằng các mối nguy liên quan đến hoạt động phá hủy cũng như tác động đến môi trường được giảm đến mức chấp nhận được bất cứ khi nào có thể. Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (CQHĐBM Quốc gia) nên phân bổ các địa điểm xử lý thích hợp cho các tổ chức rà phá bom mìn theo yêu cầu và phê duyệt các hướng dẫn và quy trình để sử dụng bãi hủy an toàn và hiệu

quả. Xem IMAS 11.20 *Nguyên tắc và quy trình cho các hoạt động đốt, nổ ngoài trời (OBOD-Open burn/open detonation)*

4.8. Vận chuyển, xử lý và lưu trữ mìn và vật nổ

Khi mìn hoặc vật nổ được di chuyển để lưu trữ hoặc đến một địa điểm để phá hủy tập trung, các tổ chức rà phá bom sẽ áp dụng các tiêu chuẩn quốc gia bao gồm tham chiếu đến luật pháp quốc gia có liên quan và quy tắc để vận chuyển, xử lý và lưu trữ vật liệu nổ. Nếu các tiêu chuẩn quốc gia không tồn tại hoặc không phù hợp, các tổ chức rà phá bom mìn sẽ áp dụng các nguyên tắc chung được đưa ra trong IMAS 10.50- *Lưu trữ, vận chuyển và xử lý vật liệu nổ*. Cần xem xét việc cung cấp phân loại nguy cơ phù hợp cho thu hồi vật liệu nổ tự chế (HME) để tuân thủ các nguyên tắc di chuyển, xử lý và lưu trữ an toàn.

5. Trách nhiệm

5.1. Cơ quan hành động bom mìn quốc gia (NMAA)

Cơ quan Hành động bom mìn Quốc gia (CQHĐBM Quốc gia) cần:

- a) thiết lập và duy trì các tiêu chuẩn quốc gia về Xử lý vật nổ (EOD);
- b) thiết lập và duy trì các tiêu chí và công cụ hiệu suất về chất lượng và kiểm toán của các đơn vị hoạt động xử lý vật nổ;
- c) thiết lập và duy trì năng lực công nhận hoạt động cho các tổ chức tham gia đào tạo xử lý vật nổ và giám sát quá trình đào tạo và chứng nhận.
- d) thiết lập và duy trì năng lực công nhận hoạt động cho các tổ chức rà phá bom mìn tham gia vào các hoạt động xử lý vật nổ;
- e) nếu có thể, phân bổ các địa điểm xử lý vật nổ thích hợp cho các tổ chức rà phá bom mìn theo yêu cầu và phê duyệt các hướng dẫn và quy trình để sử dụng an toàn và hiệu quả;
- f) thiết lập và duy trì khả năng giám sát tính hiệu quả, an toàn và các biện pháp bảo vệ môi trường của các tổ chức rà phá bom mìn tham gia vào các hoạt động xử lý vật nổ;
- g) thiết lập hệ thống quốc gia về báo cáo sự cố xử lý vật nổ; và,
- h) khi cần thiết, tìm kiếm sự trợ giúp từ các chính phủ quốc gia khác theo các thỏa thuận song phương và quốc tế để có được chuyên môn và thông tin cần thiết để thiết lập các tiêu chuẩn quốc gia an toàn và hiệu quả cho các thủ tục và hoạt động xử lý vật nổ.

5.2. Tổ chức rà phá bom mìn

Tổ chức rà phá bom mìn phải :

- a) được CQHĐBM Quốc gia hoặc tổ chức thừa ủy quyền công nhận năng lực để thực hiện các hoạt động xử lý vật nổ;
- b) thiết lập và duy trì các Quy trình hoạt động tiêu chuẩn (SOP) cho các hoạt động xử lý vật nổ tuân thủ các tiêu chuẩn quốc gia hoặc IMAS và các tiêu chuẩn, quy định khác liên quan, phản ánh các điều kiện và hoàn cảnh địa phương;
- c) đảm bảo rằng các nhân viên xử lý vật nổ có năng lực và được đào tạo phù hợp và đủ năng lực;
- d) hướng dẫn các nhân viên xử lý vật nổ duy trì nhật ký kinh nghiệm hoạt động của họ;
- e) áp dụng các Quy trình hoạt động tiêu chuẩn đối với các hoạt động xử lý vật nổ một cách nhất quán, hiệu quả và an toàn, bao gồm các quy trình để bảo vệ môi trường; và
- f) đảm bảo rằng cộng đồng bị ảnh hưởng nhận thức đầy đủ tất cả các hoạt động xử lý vật nổ (bao gồm đào tạo) và các quy định và ý nghĩa của rà phá bom mìn, đặc biệt liên quan đến độ sâu rà phá bom mìn.

5.3. Tổ chức đào tạo Xử lý vật nổ

Các tổ chức đào tạo Xử lý vật nổ phải:

- a) Được CQHĐBM Quốc gia hoặc tổ chức thừa ủy quyền công nhận năng lực đào tạo xử lý vật nổ;
- b) thiết lập và duy trì các tiêu chuẩn về đào tạo xử lý vật nổ tuân thủ các tiêu chuẩn quốc gia hoặc IMAS và các tiêu chuẩn và quy định khác liên quan, phản ánh các điều kiện và hoàn cảnh địa phương; và
- c) thiết lập và duy trì các thủ tục chứng nhận theo đó chứng chỉ hoàn thành đào tạo liệt kê rõ ràng các ngành học mà cá nhân đã được đào tạo và chứng nhận đủ năng lực.

Phụ lục A Tài liệu quy phạm tham khảo

Các tài liệu quy phạm sau đây có chứa các điều khoản, được tham chiếu văn bản và tạo thành các điều khoản của phần tiêu chuẩn này. Đối với tài liệu tham khảo lỗi thời, được sửa đổi, hoặc hiệu đính, các ấn phẩm này không áp dụng. Tuy nhiên, các bên liên quan đến những nội dung của tiêu chuẩn này được khuyến khích áp dụng các phiên bản mới nhất của các tài liệu quy phạm được nêu dưới đây. Đối với tài liệu tham khảo không đề ngày tháng, tham khảo phiên bản mới nhất của tài liệu quy phạm để áp dụng. Các thành viên của ISO và IEC duy trì số đăng ký của ISO hoặc EN hiện hành hợp lệ:

- a) IMAS 04.10 - Thuật ngữ, định nghĩa và viết tắt về hành động bom mìn;
- b) IMAS 09.10 - Yêu cầu rà phá;
- c) IMAS 09.11 – BAC- Rà phá khu vực chiến sự;
- d) IMAS 09.12 – Rà phá khu vực hủy nổ kho đạn dược;
- e) IMAS 10.70 – Sức khỏe và an toàn nghề nghiệp, Bảo vệ môi trường;
- f) IMAS 10.20 – Sức khỏe và an toàn nghề nghiệp, An toàn công trường rà phá
- g) IMAS 10.50 – Sức khỏe và an toàn nghề nghiệp, Lưu trữ, vận chuyển và xử lý chất nổ
- h) IMAS 11.20 - Nguyên tắc và quy trình cho các hoạt động đốt và hủy nổ ngoài trời;
- i) T&EP 09.30/01/2014 Tiêu chuẩn năng lực xử lý vật nổ.

Tài liệu tham khảo:

- a) TNMA 09.30/01 – Rà phá khu vực xử lý xe chiến đấu bọc thép (AFV)
- b) TNMA 09.30/02 – Rà phá các mối nguy Uranium (DU) đã cạn kiệt;
- c) TNMA 09.30/03 - Hướng dẫn về hệ thống chất nổ đẩy nhiên liệu lỏng;
- d) TNMA 09.30/04 - Hệ thống nổ nhiên liệu không khí (FAE);
- e) TNMA 09.30/05 - Mìn sát thương YM-1 (B) - Mô tả kỹ thuật
- f) TNMA 09.30/06 – Rà phá đạn chùm dựa trên kinh nghiệm ở Lebanon;
- g) TNMA 10.20/01 - Ước tính các khu vực nguy hiểm vật nổ:
- h) TNMA 10.20-02/09 - Đánh giá rủi ro tại hiện trường:

Nên sử dụng các ấn bản/phiên bản mới nhất của các tài liệu tham khảo này. GICHD giữ bản sao của tất cả các tài liệu tham khảo được sử dụng trong tiêu chuẩn này. Việc đăng ký ấn bản/phiên bản mới nhất của các tiêu chuẩn, hướng dẫn và tài liệu tham khảo IMAS được GICHD tổ chức thực hiện và có thể tìm đọc trên trang web của IMAS (<http://www.mineactionstandards.org/>).

CQHĐBM Quốc gia, người quản lý lao động và các cơ quan, tổ chức quan tâm khác nên nhận bản sao tài liệu này trước khi bắt đầu triển khai các chương trình hành động bom mìn.

Hồ sơ ghi chép sửa đổi

Quản lý các sửa đổi đối với IMAS

Bộ tiêu chuẩn IMAS được xem xét sửa đổi trên cơ sở ba năm một lần. Tuy nhiên, điều này không loại trừ các sửa đổi được thực hiện trong khoảng thời gian ba năm này vì lý do an toàn và hiệu quả hoạt động hoặc cho mục đích biên tập.

Các sửa đổi đối với tiêu chuẩn này đều sẽ được đánh số, ngày và chi tiết chung của sửa đổi được hiển thị trong bảng dưới đây. Đánh số. Thời gian và các chi tiết chung của các sửa đổi được thể hiện trong bảng dưới đây. Sửa đổi cũng sẽ được nêu ở trang bìa của tiêu chuẩn IMAS với dòng ghi chú thêm vào dưới phần ghi thời gian xuất bản cụm từ “bao gồm sửa đổi số 1” vv.

Sau mỗi lần rà soát chính thức tiêu chuẩn IMAS, các phiên bản mới có thể được ban hành. Sửa đổi tính đến ngày của phiên bản mới sẽ được đưa vào phiên bản mới và không xuất hiện trên bảng hồ sơ sửa đổi. Các ghi chép sửa đổi sẽ bắt đầu lại cho tới lần rà soát chính thức tiếp theo được thực hiện.

Phiên bản cập nhật nhất của IMAS sẽ là phiên bản được đăng tải trên trang web của IMAS tại www.mineactionstandards.org.

Số	Ngày	Chi tiết chỉnh sửa
1	01 tháng 3 năm 2010	1. Cập nhật địa chỉ của CQHĐBM Liên Hợp Quốc. 2. Cập nhật định nghĩa CQHĐBM Quốc gia 3. Bao gồm một tiêu chuẩn tham khảo cho UNDP/SEESAC RMDS/G 05.55 4. Loại bỏ Phụ lục B và tài liệu tham khảo tại Khoản 3.
2	Ngày 12 tháng 10 năm 2010	1. Bao gồm khoản 4.6 “hiện trường xử lý” 2. Bao gồm mục d khoản 5.1 trách nhiệm của CQHĐBM Quốc gia. 3. Bao gồm các tiêu chuẩn tham khảo cho IMAS 11.20 OBOD.
3	01 tháng 8 năm 2012	1. Thay thế UNDP/SEESAC RMDS.G 05.55 bằng IATG 11.30 ASA Hủy nổ - Rà khu vực xử lý vật nổ trong Điều 4.5. 2. Thay thế UNDP/SEESAC RMDS.G 05.55 bằng IATG 11.30 ASA Hủy nổ - Rà khu vực xử lý vật nổ trong Phụ lục A Tiêu chuẩn tham khảo 3. Rà soát tác động của sự phát triển IATG. 4. Sửa lỗi chính tả.
4	01 tháng 6 năm 2013	1. Rà soát về tác động của việc sửa đổi tiêu chuẩn giải phóng đất 2013 2. Sửa đổi số thứ tự các đề mục
5	Tháng 12 năm 2014	1. Sửa đổi nhỏ phần Giới thiệu Trang V. 2. Sửa đổi khoản 1 Phạm vi. 3. Sửa đổi khoản 2, Tài liệu tham khảo - thay thế CWA bằng T&EP. 4. Sửa đổi khoản 4.2 d để phản ánh trình độ EOD cấp 3+ 5. Bao gồm khoản 4.3 mới về công nhận pháp lý 6. Bao gồm khoản 5.3 mới về trách nhiệm của các tổ chức đào tạo EOD 7. Bao gồm các yêu cầu bảo vệ môi trường, khoản 4.6, 5.1 & 5.2. 8. Phụ lục A, danh sách các tài liệu tham khảo quy phạm được cập nhật - CWA được thay thế bằng T&EP và IATG 11.30 được thay thế bằng IMAS 09.12.